

proeven bedorven en vernield zouden worden. Maar beschouwen **wij** de woordjes: „te aller tijd,” zoo als **zij** in betrekking staan met het „**aanroepen** van God,” dan **zien** wij, hoe **gepast** en voegzaam zij daar staan, in samenstemming met de bevinding **eener** levende ziel. en hoe zij den biddelozen huichelaar alle wijkplaats ontnemen, Roept hij dan God niet te aller tijde aan? Ach, neen! **gij** hoort-nimmer, dat hij God **aanroept**, als alleen dan, „**wanneer** God zijne ziel **uitstrekt**,” en dan, als hij **z66** zijne ellendige ziel in **eene** nimmer eindigende eeuwigheid zal uitblazen, huilt hij op zijn leger, en roept tot God om barmhartigheid en **verschooning**. Maar van hem kon nooit gezegd worden, dat hij **te aller tijd** God aanriep; het was nimmer zijne gewoonlijke oefening; het bidden was nooit in hem door de hand des **Geestes** gewrocht, en dan juist bidt hij, wanneer hij de hel voor zich geopend ziet, waarin hij aldra voor eeuwig gedompeld zal **worden**. Maar de levendgemaakte kinderen **Gods** zijn door dezen trots gekenmerkt, dat zij „**God** te aller **tijd** aanroepen,” dat is: **zij zijn** een biddend, kermend, roepend en zuchtend volk — zij roepen God aan te aller tijd. **Zij** roepen hem niet eenmaal, tweemaal of weinige tijden huns levens aan, maar het is, meer of minder, hunne **dagelijksche** en gewoonlijke oefening en werkzaamheid.

Maar wat zegt het „**God** aan te roepen?” Gij zult alreede opgemerkt hebben, dat het **geroep** en het **aanroepen** hier van elkander onderscheiden zijn. Wij lezen niet: Zal God zijn **aanroepen** hooren?” maar: „zal God zijn **geroep** hooren?” Ook wordt er niet gezegd: „Zal hij te aller tijd **tot** God **roepen**?” maar: „zal hij **God** **aanroepen** te **aller tijd**.” De Heilige Geest heeft hier dus een onderscheid gemaakt en ons aangewezen, dat iemand **tot** God kon **roepen**, ofschoon hij Hem niet **aanroept**. Wij lezen in Genesis 4 : 26: „**Toen** begon men den naam des **HEREN** **aan te roepen**,” en in het begin van het zesde hoofdstuk, hetwelk hiermede verbonden is, lezen wij: „**En** het geschiedde, als de menschen op den aardbodem begonnen te vermenigvuldigen, ‘en hun dochters geboren werden, dat **Gods zonen** de dochteren der menschen aanzagen, dat zij schoon waren, en zij namen zich vrouwen uit allen, die zij verkozen hadden.” Zoo zien wij de samenbinding (want hoofdstuk vier en zes zijn nauw aan **elkander** verbonden,- daar het vijfde, als het ware, een tusschenrede vormt) **tusschen** het **aanroepen** van **God** en het **zijn** van **zonen Gods**.

God **aan te roepen**, is Hem aan te roepen met „**een** geest der **genaden** en der gebeden,” in eens **menschen** hart van **boven** ingestort. Het geeft derhalve een kennen van God te verstaan. Wanneer de Heere eerst de ziel een geestelijk leven mededeelt, dan plant Hij haar „**eenen** geest der genade en der gebeden in.” Ik houd altijd op dit kenmerk aan, dewijl ik het **zoo** in

mij **zelven** gevoel. Derhalve etaat het bij **mij** vast, dat, waar God ook **eene** ziel opwekt tot een geestelijk leven, door Zijn **levendmakend** werk op de consciëntie, daar deelt Hij de ziel dien geest der genade en der gebeden mede ; en die geest gaat **nooit** uit het hart verloren, tot dat, „de geest der gebeden” **verwisseld** wordt met den algemeenen zang van lof en prijs des Lama.

Trouwens, ook geen **mensch** riep de Heere ooit aan, tenzij hem een geest der genade en der gebeden werd ingeplant. Hij mag **eenige** formulier-gebeden hebben opgezegd ; hij mag zich in **eenen eigenen** opgedrongen vorm hebben rondgesleept, evenwel **heeft** hij God nooit aanbeden „in geest en waarheid” Of wel, hij kan, gelijk **zoo** velen doen, **zoo** maar voor de vuïet gebeden hebben, hij mag 's morgens en 's avonds, ja zelfs zeven tijden des daage nedergekniëld, en zonder eenigen vorm te hebben gebruikt, overeenkomstig de gedachten **zijns** harten gebeden hebben en nochtans al dien tijd **geene** zucht van een **waar** gebed in zijne ziel gehad, noch **eene** geestelijke offerande, **Gode** aangenaam, door Jezus Christus, opgeofferd hebben. Maar de ziel, die „God aanroept,” roept **Hem aan** door tusschenkomst des Heiligen **Gees-****tes** „met onuitsprekelijke zuchtingen.” Hij heeft God **voor oogen**, gelijk de psalmist spreekt: „Ik stel den **HEERE** geduriglijk voor mij ; omdat Hij aan mijne rechterhand is; zal ik niet wankelen.” (Ps. 16 : 8) Hij heeft bij tijden **Gods** tegenwoordigheid in het hart, en ten allen tijde de **vreeze Gods** in de ziel. Rij aanbidt hem in „geest en waarheid,” en **hij** dient Hem „welbehagelijk, met eerbied en godvruchtigheid.” **Hij** aanbidt geen onbekenden Jehova, maar Dien hij aanbidt, kent hij, om dat God, in Zijn wezen en karakter, zijner ziel geestelijk ontdekt is. En niemand kan of zal God aanroepen, **tot** dat Hij Zich zelf **eenigermate** hem ontdekt heeft en **zoo een** hijgen, verlangen, **honger en dor-****sten** der ziel tot Hem heeft uitgelokt.

Maar, gelijk ik ook te voren heb aangestipt, de groote kracht der woorden **ligt** in de woorden : *te aller tijd*. Wij hebben die **uitdrukking niet** in hunne stelligste **beteekenis** op te vatten, dat wil zegge& het geeft niet te kennen, dat een **kind** van God al den dag steeds biddende is; maar **zoo** het **ééns** beweldadigd werd **met** „een geest der genade en der gebeden,” dan verliest het nooit dien geest uit het harte; maar van tijd tot tijd, wanneer het Jehova den Heiligen **Geest** behaagt, dien geest uit te lokken en aan te drijven, **stort** het dien in den boezem en **ooren** van Jehova. Bij voorbeeld : daar komen somtijds tegenspoeden, droefheden en verdrukkingen voor de ziel, en wanneer die komen, zal de levende ziel steeds God aanroepen ; hij zal niet wachten tot de zon opgaat en schijnt, met des **HEEBEN** aangezicht te zoeken; hij zal niet wachten tot er **eene** belofte met kracht tot zijne ziel komt, aler hij **den**

troon der barmhartigheid met zuchten en tranen bezoekt. Maar wanneer de ziel benauwd en in de engte is, dan beginnen de gebeden en **smeekingen** uit het hart op te stijgen tot de **ooren Gods**. En ik geloof, **zoo** ik iets van deze zaak weet, — hoe meer een **mensch** door benauwdheden ter nedergedrukt wordt, zo0 veel te meer zal **hij** God aanroepen. Wanneer alle dingen wél en effen bij ons zijn, dan zijn onze bezoeken tot den **troon** der genade vaak flauwer en schraler, maar wanneer de ziel belast ter nedergedrukt, beproefd en **benauwd** wordt, dan worden' daardoor de smeekgebeden uit onzen boezem geperst, zo0 dat een mensch nooit **zoo** biddende, **zoo** geduriglijk zoekende naar des **Heeren** aangezicht en zijn hart voor Hem uitstortende is, als wanneer **hij** onder **zielsbenauwdheid** en droefheid verkeert. **Was** het **zoo** niet bij **Hanna**? Wat deed haar hare ziel voor den **HEERE** uitstorten? Hij was, omdat zij „in de bitterheid der ziel, en zeer **weenende was**.” (1 Sam. 1 : 10.) Zij sprak „uit de veelheid **harer** gedachten en hares **verdriets**.” (vs. 16) Wanneer bad Hiskia? Was het, toen hij de schatten des tempels den gezanten van **Babel's** koning vertoonde? O, neen! ik durf wel zeggen, dat, toen hij in zijnen hoogmoed hun zijn schathuis met al wat er in was aanwees, was er geen gebed in zijn hart. Maar toen de profeet tot hem **kwam** met de **boodschap**: „**bereid uw huis**, want gij zult sterven!” toen „**keerde** hij zijn aangezicht naar den wand, en **bad** tot den **HEERE** en weende zeer.” En wanneer riep **Jona** God **aan**? Niet toen hij slapende in het schip **nederlag**, maar toen hij in den buik des walvisch was, „**riep** hij tot den **HEERE**, uit het onderste des **grafs**.”

Dus zijn het die tijden van **zielsbenauwdheid**, om **zoo** te spreken, die het hart van **Gods** volk doet roepen en zuchten. En God zal Zijn oor nederbuigen en hen **hooren**, want hij heeft gezegd: „**Roept** mij aan in den dag der benauwdheid, ik zal er u uithelpen, en gij zult Mij **eeren**.” (Ps. 50 : 16.) **Waarin** ons in 't bijzonder wordt aangewezen, dat *dat* de tijd der ziele is, om God *aan te roepen*, en dat *dat* de tijd *is*, wanneer God de ziel, die hem aanroept, zal *hooren* en *verlossen*. **Dat** wordt ons ook aanschouwelijk gemaakt in de kinderen **Israëls**, (welke ook voorbeelden van **Gods** volk waren,) toen hun het leven in Egypte bitter gemaakt werd door harde slavernij *toen* riepen zij tot den **HEERE**! **Zoo** in hunne onderscheidene ballingschappen, wanneer zij onderdrukt werden door de **Midisniten**, of door de **Filistijnen**, of door hun andere **tallooze** vijanden, riepen *zij* ten *allen tijde* den **HEERE** aan in hunne angsten, en „Hij hoorde en verlostte hen uit alle hunne **benauwdheden**.” (Ps. 107.)

Wederom, de aardsche en ondermsansche dingen zijn dikwijls zeer tegen **Gods** volk. **Hun** pad wordt, door donkere

wolken in de Voorzienigheid, omsingeld, zoo dat zij hunnen weg niet zien kunnen, en dit doet hen **God** aanroepen. Maar de **huichelaars gaan** niet tot den **HEERE** in wereldsche beproevingen en **benauwdheden**; zij kunnen bedelen gaan om eenen aalmoes, en „leven” gelijk zij het believe te noemen „op de Voorzienigheid,” terwijl zij geen ander voorwerp op het oog hebben, dan alles, wat zij kunnen, aan de ingewanden van **Gods** medelijdend volk te ontnemen; ofschoon een waar kind van God, op zijnen eenzamen zolder, den **HEERE** aanroept en Hem smeekt uitredding te zenden. De huichelaar zal zich tot Egypte en Assyrie om hulp heenwenden, en er niet eens aan denken, die van den **HEERE** te vragen; maar Zijn wezenlijk, oprecht kind, dat lijdende is aan armoede, zal dikwijls zijne behoeften en **nooden** zelfs voor des **Heeren** volk verbergen, en tot den Heere **Zelven** gaan en hem zeggen hoe en wat zij lijden onder tijdelijke benauwdheden.

De woorden „te aller tijd” geven verder te kennen, dat eene, van God onderwezene ziel, onder alle omstandigheden en staten, te allen tijd, bij elke gelegenheid, en in alle plaatsen, den Heere zal aanroepen. **Gods** volk zal niet wachten tot de morgen of de avond komt, opdat zij bidden mochten. Als zij de straten doorwandelen, somtijds zelfs als zij in wereldsche gezelschappen zijn, zoo zij daar, hetzij door werkzaamheden of zonder te weten ingebracht worden, of als zij zich onledig houden in de onderscheidene bedrijven des levens, zoo zal er van tijd tot tijd eene opheffing en uitgaan huns harten zijn tot God. Zij moeten God aanroepen, omdat zij, zonder dat, niet waarlijk gelukkig kunnen zijn. Somtijds worden zij ter neder gedrukt door schuld, belast door **veroordeeling** en geplaagd door zware verzoeking; God verbergt Zijn aangezicht, en zij missen datgene en kunnenniet verkrijgen, wat hunne ziel verlangt te genieten. Dit veroorzaakt, dat hunne ziel in kermingen en smeekgebeden tot God uitgaat, opdat Hij hun ten goede mocht verschijnen, nederkomen en hun zegenen en verlossen.

Daar kunnen hier mogelijkzijn, die geoefend worden (gelijk ik geloof, dat velen van **Gods** volk ondervinden), als of zij huichelaars waren; en somtijds kunnen zij zich **zelven** voor den **allersnoodsten** huichelaar, welke ooit **eene** belijdenis der godsdienst deed aanzien. Zij denken zich **zelven** zoo listig en valsch te zijn, als of zij zelfs de scherpste oordeelkundige misleiden en bedriegen. Maar indien gij met deze pijnlijke vermoedens geoefend wordt, met deze **twijfelingen** en **vreezen**, ziet dan eens (en de **HEERE** **bekwame** u, dat te doen in het licht van Zijn aangezicht), op deze twee gedaanten van een geestelijk karakter. Spreekt niet van uwe **hope**, want zij mocht „een huis der spinnekoppen zijn.” Roemt niet van uwe gaven, want zij mochten allen te zamen in het vleesch bestaan. Brengt niet de goedkeuringen van anderen bij, want zij kunnen zich met u bedriegen. Maar ziet eens, indien gij, met den zegen

des **Heeren**, deze twee toetsen in uwe ziel gevoelt, door Zijne eigene hand daar ter neder gesteld. Vindt gij **ze** daar, dan **zijt gij** geen huichelaar; God Zelf heeft u, door **Zijnen** knecht Job, van de beschuldiging ontheven. Kent gij derhalve dat „**verlustigen** in den Almachtigen 3” Het is eene plechtige vraag, mijne vrienden ! Ging uw hart en ziel ooit naar den levenden God uit ? Gingen ooit uit uwen boesem genegenheden, liefde en dankbaarheid tot den Heere ? Gevoeldet gij ooit, alsof gij Hem met de armen des **geloofs** omhelsd&, en leven en sterven wildet in Zijne omhelzing? Nu, **indien** uwe ziel dit ooit ondervonden heeft, dan **zijt gij geen** huichelaar; **en** niets kan uw eigen ellendig hart, of een **aanklagende** duivel opwerpen, dat u bewijzen kan, dat gij **eenen** huichelaar zijt. Of indien gij dit niet ten volle verwezenlijken kunt, dan wanneer **gij** iemand zijt, die God aanroept te **aller tijd**, zijt gij geen huichelaar. Ik bedoel niet uwe familie-gebeden, gezelschaps-gebeden, vrouw of mans-gebeden o f uwe verborgene **avond- en morgengebeden**. Ik **spreek** niet van uwe regelmatige gebeden, of iets anders van uwe **gezetheden**; want ik **geloof, dat er** dikwerf meer van **Gods Geest** en meer smeeking naar God en verlustigen in Hem, in uwe onge-regelde schietgebeden is, (ik bedoel uwe innerlijke verzuchtingen zonder bestemden tijd, vorm en plaats), dan in al die dagelijksche gezetheden en regelen, waarin de huichelaars zich verlustigen. Maar ik vraag u, kent gij dat zuchten en roepen bij nacht, **zoo** wel als bij dag; een uitstorten des harten in den boezem van God, van tijd tot tijd, **als** de Heere dat in u werkt in benauwdheid, in radeloosheid, **in jammeren** en in ellenden? Deze is een toets en zeker kenmerk, waartoe geen huichelaar ooit kwam, of toe komen zal.

Maar **indien geene** dezer twee **merkteekenen** in u bevonden worden, ach ! wat zal - **wat** moet ik dan zeggen ? Wel ! het is zeer te **vreezen**, dat gij — indien gij een Christen heet, — dat gij . . . . een huichelaar zijt !! Indien gij, door uwe gansche belijdenis heen, nooit kennis hadt van wat het is, „**zich** in den **Almachtigen** te verlustigen” ; indien gij nooit van het schepsel hebt afgekeerd, om met God te verkeerem **en** gemeenschap te oefenen : **nooit** Zijn Woord dierbaar en de zoetheid van hetzelfde in uwe harten **gevoeldet**. Of indien gij niet weet, wat het is, God **zoo aan te roepen te aller tijd**, als ik gepoogd heb dat te verklaren, ik zeg u, dat het een zwart merkteeken tegen u is ; **en het** is te **vreezen**, dat uwe Godsdienst, in huichelarij begonnen, met huichelarij voortgezet, ook waarschijnlijk in huichelarij eindigen zal — of laat mij liever zeggen : eindigen zal in **eene** onvruchtbare benauwdheid, en in een onvruchtbaar roepen, hetwelk God niet **hooren** zal, wanneer Hij uwe ziel zal uittrekken.

AMEN.

ISRAËL GEZEGEND EN BEWAARD.

TEKST. NUM. 6.: 24-26. DE **HEERE ZEGENE U**, EN **BEBOEDE U** !
DE **HEERE DOE ZIJN AANGEZICHT OVER U** LICHTEN, EN **ZIJ U GENADIG** !
DE **HEERE VERHEFFE ZIJN AANGEZICHT OVER U**, EN **GEVE U VREDE** !

Den tekst, welken ik u daar voorlas, hoorde ik eens bijbrengen als **eene** bewijsrede, om het gebed naar **eenen** vorm te gebruiken. Er werd bewezen, dat er eigenlijk niets tegen formulier-gebeden kon ingebracht worden daar God Zelf in de woorden van den tekst een onderscheiden formulier had voorgehouden. Maar indien dat bewijs in **eene** zaak waar is, dan **zoude** het ook in andere zeker zijn ; en op dien **zelfden** grond konden wij dan den **geheelen** ceremonie-dienst der Joden invoeren, en teruggaan tot besnijdenis en offeranden, Neen, de geest des Nieuwen Testaments is geen **geest** van vormen. Deze mochten den ouden **ceremonischen** dienst voegen, maar aan de Nieuw Verbondsche **bedee-ling** zijn zij vreemd. Bidden is niet een lippen- en kerkendienst, maar **eene** verzuchting des harten, en vloeit niet voort uit een **gebedeboek**, maar uit den Geest der genade en der gebeden. Ik geloof evenmin, dat Paulus, toen hij met de ouderlingen van **Efeze** bad, een formulier-gebed zal opgezegd hebben, dan ik **veronderstel**, dat hunne tranen en kussen te voren waren bewerkt en vastgesteld. En even **zoo** weinig als ik geloof, dat hij toen hij te Troas tot middernacht zijne rede uitstreckte, **eene** uitgeschrevene leerrede voor zich had, even **zoo** min bad hij, met de discipelen aan den oever der zee te Tyrus nederknielende, uit een gebeden-boek. De Geest der genade en der gebeden, welke in **ons** bidt met onuitsprekelijke zuchtingen, maakt alle vormen overbodig, en indien Hij ons niet kan doen spreken overeenkomstig den wil van God, het is zeker dat **alle formulier-gebeden** en **gebeds-oefeningen** daartoe niet in staat zijn.

Doch genoeg hiervan, laat ons tot de beschouwing van den tekst overgaan. Echter zijn er twee dingen, die vooraf onze opmerkzaamheid verdienen.

1. Dat de zegen gesteld was in den mond van **Aäron**, den **Hoogepriester** : „**En** de **HEERE** sprak tot Mozes, zeggende: Spreek tot Baron en zijne zonen, zeggende : **alzo**o zult gij de kinderen Israëls zegenen, zeggende tot hen : De **HEERE** zegene u, en behoede u !” enz. (Num. 6 : 22, 23). Aäron was in dezen, gelijk in andere **punten**, **eene** schaduw en zinnebeeld van den **Heere** Jezus Christus,

den **grooten Hoogepriester** over het huis **Gods**. Maar **Aäron** kon niet meer, dan den zegen *uitspreken* ; **Jezus echter** vermag dien te *geven*. **Slechts** woorden ontvallen de lippen van **menschen** ; **zegeningen** vlieden uit het hart van den God-Mensch.

2. Doch voornamelijk hebben **wij** op té merken, **noe**, op **eene** ingewikkelde wijze, hier die fundamenteele- en hoofdwaarheid van ons heilig geloof, de Drie-eenheid, ons geleerd en voorgehouden wordt. Merk eens op, die drievoudige uitdrukking van het woord **JEHOVA**, in onzen tekst : „De **HEERRE zegene** u, en behoede u ! De **HEERRE** doe Zijn aangezicht voor u lichten, en zij u genadig ! De **HEERRE** verheffe Zijn aangezicht **over u, en geve u vrede !**” Waartoe deze drievoudige herhaling anders, dan gelijk, die de **Serafs** in den tempel, tot driemaal toe verkondigen : „**Heilig, heilig, heilig** is de **HEERRE** der **Heirscharen !**”

I. „**De HEERRE zegene u !**” De Hoogepriester kon deze woorden alleen uitspreken : hij uitte het gebed, maar hij vermocht niet te geven datgene, wat de inhoud des gebeds was. Het was daarom geen zegen, **zoo** als de paus zich toeëigent te kunnen geven, maar een zegen, **zoo** als een arm zondaar mag vragen ; niet eene tooverkundige bezwering, waardoor de zonden weggenomen worden, maar eene ootmoedige smeekbede van **eenen**, die zich **zelve** met zwakheden omvangen ziet. De sleutel **tot** de woorden : „**De HEERRE zegene u !**” is, geloof ik, te vinden in Efeze 1 : 3. „Gezegend zij de God en Vader van onzen Heere Jezus Christus, Die ons gezegend heeft met *alle geestelijke zegeningen* in den Hemel in Christus ;” want met het bidden om zegeningen, schijnen in den tekst, voornamelijk geestelijke zegeningen bedoeld te worden. Niet, dat wij **tijdelijke** weldaden gering achten of lichtvaardig voor **bijgaan** ; integendeel, zijn zij linksche weldaden, **zoo** niet rechtsche barmhartigheden ; het zijn gaven, om er dankbaar voor te zijn op aarde, **zoo** niet genadens, die mede gaan naar den Hemel, hulpmiddelen voor het voorgaande lichaam, **zoo** niet spijs voor de onsterfelijke ziel. Gezondheid, sterkte, zulk **eene** mate van het wereldsche goed te bezitten, dat de wolf buiten onze deur kan geweerd worden, en bevoorrecht te zijn, om niemand iets schuldig te zijn, dan liefde ; — lieve en toegenegene ouders, — kinderen, die tot vreugde en genoegen der ouders opgroeien, — warme en getrouwe vrienden — een goede en onbezwalkte naam, — en een weinig voorraad voor hen, die ons lief en dierbaar zijn, opdat hunne **tranen** over ons henengaan, niet dubbel bitter mochten zijn, door armoede en afhankelijkheid — wie durft zeggen dat deze allen, **geene** zegeningen en weldaden zijn, waarvoor wij God hebben te looven en te danken !? Beschouwd met het oog des geloofs, zijn de zegeningen, in de Voorzienigheid, weldaden, die, ingedoopt in barmhartigheid, ons van den Hemel toekomen. En nochtans, hoe

veel te kort — o! hoe oneindig veel minder zijn deze tijdelijke zegeningen, welke bij het gebruik vergaan, dan de geestelijke zegeningen, welke tot in eeuwigheid blijven ! Hiervan hebben wij een treffend bewijs daarin, dat, als wij bevoorrecht worden om eenigermate met geloof en gevoel ons dicht aan den troon der genade te mogen klemmen, dan de hartsbegeerte zich geheel tot geestelijke zegeningen uitstrekt ; en het oog der ziel is zoo geheel en alleen op haar gevestigd, dat er noch in het hart noch op de lippen eenige plaats overblijft voor eene andere.

Komt, laten wij, onder de bekwaammakende genade des HEBBEN, eenige derzelve beschouwen. Haar aantal is inderdaad zoo menigvuldig, en zij zijn, als het ware, in zulk eenen rijken overvloed in Gods Woord verspreid, dat wij slechts enkelen zullen beschouwen. De Heilige Schrift is zoo met toegezegde barmhartigheden en genade-weldaden beladen, gelijk de boomen in het Paradijs met edele vruchten, en daarom kunnen wij maar enkele trossen hier en daar opzamelen. Al den oogst, die zoo rijkelijk en weelderig aan de takken der beloften hangt, op te zamelen, is boven onze macht, — gaat boven ons bereik! Nochtans willen wij weinige opnoemen,

1. *Goddelijke vrees* in het hart — de fontein des levens, waardoor een-ontwaakt zondaar afwijkt van de strikken des doods — is die niet een zegen? ja; van alle zegeningen wel de eerste en voornaamste, dewijl zij „het beginsel der wijsheid is !” Wanneer dan de priester de Woorden : „De Heere zegene u!” uitsprak, mogen wij dan niet veronderstellen, dat hij dan zijn oog had op dezen zegen der Goddelijke vrees, opdat die, niet alleen van zijne lippen zoude vloeien, maar ook uit Gods hart in de zielen van Zijn biddend volk? Zij is waarlijk zulk een zegen, dat er zonder haar geen zegen is; want niet slechts is zij „het beginsel der wijsheid,” maar ook het grondbeginsel — het fundament van haar.” (Spreuk, 1 : 7, kantt.) Zij is derhalve geene jonge spruit, welke zoo even aan den tak vernomen wordt, maar een bolster, die zijne bloem uitspreidt en tot eene vrucht rijpt; zij is niet een tak, die door anderen verdrongen en allen wasdom- ontnomen wordt, maar een, welke groeit met hunnen wasdom en sterk wordt met hunne vermogens. Zij is de gezellinne des geloofs, de vriendin der hope en de deelgenootte der liefde; zij maakt de consciëntie teeder, den wandel omzichtig, het leven bestaanbaar. Zij is „eene fontein des levens,” en is, gelijk eene rivier, alleen aanwassende en vermeerderende door achtereenvolgende toevoeging van genade. Dat wij toch niet meenen eenige geestelijke zegeningen te bezitten, zoo ons hart verstoken is van Goddelijke vrees. Indien wij het beginsel niet hebben, wij kunnen noch het midden noch het einde bezitten.

2. *Maar geloof* is een andere zegen. O, welk een rijke zegen !

En *wie* erkennen het geloof **eenen** zegen te zijn? Diegene, welke **diep** en zwaar geoefend en beproefd worden door een ongeloovig **hart**. **Alleen zij**, die ondervonden en nog steeds te ondergaan hebben de pijnlijke worstelingen met een hart, dat niet kan, neen, niet wil gelooven, noch waardeeren de gelukzaligheid des **geloofs**. Wanneer het geloof, als **eene** goede gave en volmaakte gift van den Hemel in zulk een hart nederdaalt, wanneer het over zulke duistere en ruwe bergen van ongeloof en ontrouw hem in de ziel springt, dan wordt het aan de zoete vruchten die het voortbrengt, kenbaar, een zegen te zijn. Wij lezen, dat „**de** zegen des **HEEREN** rijk maakt.” Dit is in het bijzonder waar, met betrekking tot het geloof; want het is **eene** verrijkende genade, daar zij de **ziel** in het bezit stelt van al de schatten en rijkdommen van het Koninkrijk der Hemelen. Wij zouden het bijkans vergelijken kunnen daarbij, wanneer de regeerders en bestuurders van de wisselbank van Engeland u mede namen naar de kelders dier bank, en tot u zeiden : „**Gij** moogt zooveel goud en zilver medenemen, als uwe **oogen** kunnen zien **en** uwe armen kunnen wegvoeren ;” want het **geloof** geeft zulk eene milddadige invoering **tot** de schatten van **Gods** genade, dat het alles, wat onder zijn gezicht valt, mag aangrijpen, en hoe meer het aangrijpt hoe beter. Maar dit voorrecht valt **eener** ziel niet **zoo** dikwerf te beurt. Wanneer God zegt: „**Neem!** dan mag het geloof zooveel van de rijkdommen van Christus zich **toe-eigenen**, als zijne **oogen** kunnen zien en zijne handen kunnen omvatten. Maar, zulke tijden komen schaars — het zijn zeldzaamheden. Maar al **te** vaak zijn wij gelijk de **geldeloze** arme, die voorbij de bank wandelt, doch voor wien de schatkelders gesloten zijn, en allen toegang volmaaktelijk is afgesneden.

3. Maar is ook **hoop** geen zegen? Ik kan mij niet begrijpen, hoe het **zoo** is, dat in onze dagen deze hoop, waarvan zooveel in de Schrift gesproken wordt, welke uitgedrukt wordt als een anker der ziel, hetwelk zeker en vast is, en ingaat in het binnenste van het voorhangsel, welke genoemd wordt : „**eene** goede hoop door genade;” en door den Apostel nevens en gelijk gesteld wordt met geloof en liefde — ik zeg, dat deze gezegende genade der hoop **zoo** weinig in aanmerking komt, en schier veracht en ter zijde geschoven wordt. Een van de vreemdste en onbestaanbaarste dingen van den tegenwoordigen dag is, de samenkoppeling van de sterkste vrijmoedigheid met de grootste vleeschelijkheid. Nooit vond men **zoo** veel verzekering en gerustheid, tegenover **zoo** weinig geloof; nimmer zag men **zoo** veel sterk hout, niettegenstaande **zoo** weinige rijpe vrucht; nooit was er **zoo** veel hooge belijdenis, maar ook nooit zooveel gemeene en lage praktijk. Indien deze hooge en verwaande belijders meer beproefd werden door de **zonde**, de satan en een moedeloos hart ; indien zij meer diepe wateren te doorkruisen hadden, zij zouden

het anker **hooger** waardeeren. Maar wanneer het schip meesttijds in de haven ligt, of **zoo** lang aan de kaai blijft tot het houtwerk vergaan is, dan is er geen anker noodig, en derhalve wordt er weinig aan gedacht. Neen, het anker wordt gewaardeerd en hooggeschat, als het schip, door den wind en de golven geslagen, in gedurig gevaar is van te vergaan.

4. Maar wat zullen wij zeggen van de *liefde*? Zullen wij die grootste aller zegeningen voorbijgaan; de liefde, welke blijft als het geloof verwisseld wordt door aanschouwen, en de hoop **verslonden wordt** door genieting? Zullen wij gering achten die genade, die heerlijk is in de botte, de eersteling des Bemels, de keuze van alle **Gods** gaven, daar zij de ziel **het** meest **aan Gods** natuur gelijk **maakt**? — want God *is* liefde. Het is de rijkste aller zegeningen; de zoetste genade die God te besteden heeft; zonder welke de Hemel **geene** plaats des geluks, zaligheid **geene** vreugde, en onsterfelijkheid **geene** gelukzaligheid zijn zou.

5. Maar er zijn nog andere zegeningen. Wij hebben nog het einde niet. Het is hiermede niet, gelijk een persoon, die wekelijks slechts een klein inkomen **heeft**, **zoo** dat hij, wanneer het einde der week daar is, niets heeft overgehouden, — om **daarmede** voor Zaterdag ter markt te gaan. Neen! God is niet **zulk een** karige uitdeeler Zijner gaven. Hij deelt Zijne barmhartigheden niet uit, gelijk een, onder bevel van anderen staande, beambte, noch onthaalt Zijne kinderen, gelijk een behoeftige moeder! „Hij geeft mildelijk, en verwijt niet.” **Zoo** ook behoort onder Zijne zegeningen niet te worden voorbijgezien — *lijdzaamheid*. „Doch de lijdzaamheid hebbe een volmaakt werk.” Wij lezen van hen, die door geloof en lijdzaamheid de beloften verkregen hebben; en indien wij vele beproevingen, verdrukkingen en oefeningen hebben door te gaan, dan zal ons dat zeer moeielijk, ja ondoenlijk zijn zonder dezen zegen der lijdzaamheid en onderwerping aan **Gods** wil. Zij zal ons ter eeniger dage wel goed te pas komen, hoewel het ook schijnen moge, dat zij ons nu nutteloos ware.

6. Daarenboven hebben wij **ook** niet te vergeten de zalige en gezegende *getuigenissen* van **Gods barmhartigheid** en **genade aan de** ziel; beschouwingen van den Koning in Zijne schoonheid, en van dat land, hetwelk **nog** verre is; fonteinen der vertroosting in het dal der **moerbéziën-boomen**; Eben-Haézers, opgericht inde woestijn! Hoe! zullen wij overslaan de kruimkens van het **Brood** des levens, de druppelen uit de eeuwig **springende** Fontein? Is alles, wat Hij geeft, niet een zegen? Hij heeft **geene geringe** weldaden; de geringste Zijner gnatbewijzen is zelfs een onderpand en voorsmaak van de grootste! wanneer gij, in den morgen, uw kind ter school zendt, en het **eeenen** kus geeft, o! het is slechts eene kleinigheid; maar spreekt hij niet Uit de liefde van een ouderhart? En hoewel die kus eene getuigenis uwer liefde is, **zoo** ia toch uwe liefde

daar mede niet afgedaan ; daar binnen blijft nog iets bestaan, want gij draagt een hart om, vol toegenegenheden tot uw kind ! Zoo ook, wanneer het den Heere behaagt, eenen kus in de ziel te druipen, dan is dat een bewijs, dat Hij meerdere liefde heeft. Zou die ééne kus al Zijne liefde vertoonen ? „Hij kusse mij, met de kussen Zijne monds”, zeide de bruid ; zij behoefde meer dan dien eenen ! want de kussingen Zijns monds waren slechts de taal van Zijn beminnend hart.

7. Maar daar is nog meer. Immers, is niet dikwerf ook de roede een zegen ? Gods fronsels een zegen ? Zijne slaande hand menigwerf eene weldaad ? Zijne bestraffingen in de consciënte niet menigmaal een liefdebetoon ? De verberging Zijns aangezichts, de intrekking Zijner gevoelige genade, de ontblooting Zijner zware hand ; ja ! zullen wij zeggen, dat alle deze geene zegeningen zijn ? Ja waarlijk ! zoo zijn zij, hoewel zij, naar onze meening, vaak voor het tegenovergestelde gehouden worden.

Maar eer wij verder den tekst gaan overwegen, wil ik uwe aandacht een oogenblik gevestigd hebben op de *persoonlijkheid* van den gevraagden zegen : „De HEERE zegene u” niet *ulieden*. Evenwel, wanneer de hoogepriester den zegen uitsprak, vestigde hij zijn oog niet op, noch wendde zijnen spraak tot eenen éénigen mensch. Het werd over de geheele vergadering van Israël gelijkelijk uitgesproken en nochtans zijn de woorden zoo luidende, alsof de zegen voor ieder in het bijzonder ware. Zoodanig zijn Gods zegeningen — persoonlijk, ondeelbaar. Wanneer begenadigde zielen het Woord met eene bijzondere zoetheid en kracht mogen hooren, dan zeggen zij wel eens : „Het was alles voor mij ! Ja wel ! het was alles voor u, maar waart gij die eenigste mij in die plaats ? Zat er ook misschien niet een aan uwe zijde, die zeide : „het is alles voor mij ? !” Meen niet, dat een alléén juist gezegend wordt, terwijl anderen worden uitgesloten. Daar is genoeg voor elk in het bijzonder, maar ook overvloed genoeg voor allen te zamen. Maar daar is zoo iets bijzonderlijk toegeëigenends in de genade Gods, wanneer zij het hart wordt toegepast, dat het schijnt, alsof het voor mij ware, en voor mij alleen. Maar o ! hier hebben wij de zegeningen van Gods barmhartigheden, den rijkdom Zijner genade en heerlijkheid — dat, wanneer één daar iets van geniet, het den anderen niet benadeelt. Het is daarmede geheel anders, als met eene natuurlijke familie, waar ieder volgend kind een gedeelte van de erfenis der anderen tot zich schijnt te trekken ; zoo dat, indien zij de hebzuchtige gewaarwordingen der volwassenen bezitten, de oudste der kinderen wel tot den jonggeborenen kon zeggen : „ Wij hebben u niet noodig, kleine dief ! Waarom zijt gij gekomen, om met ons te deelen ?” Het maakt de hemelsche erfenis niet kleiner, geringer noch minder waardig, omdat er zoo velen zijn, die daar aan deel hebben :

ware dit **zoo**, het **zoude** God vernauwen, want Hij is hunne erfenis, en in God is **eene** algenoegzaamheid, om tienduizenden van uitverkorene engelen **zoo** wel, als tienduizenden van vrijgekochte en verlostte zondaren te verzadigen. Daar blijft, in de Goddelijke dingen, **geene plaats** voor afgunst over; **zij** wordt weggenomen door de **vrijheid**, de volheid en den rijkdom van **Gods** liefde. Doch ik kan niet langer **bij** de eerste woorden van **mijnen** tekst stil staan.

11 „*En beware u!*” Eerst zegening, en daarna bewaring, Den zegen gegeven en dan, nadat hij gegeven is, bewaard. Den brief geschreven, en dan verzegeld; het kleinood in het kistje gelegd en het kistje gesloten. „De **HEERRE** **beware u!**” **Hoe** **behoeven wij** dit **zoo** wel, **als** het andere! En hij, die de meeste kennis van zijn eigen hart **omdraagt**, zal dezen zegen het meest waardeeren. **Wij** kunnen niet ons **zelve**n bewaren. Indien iemand meent zich **zelve**n te kunnen bewaren, dan weet hij nog zeer weinig, ja niets van de verraderij en de **bedriegelijkheid** zijns eigen harten.

Doch opdat ik niet te veel tijd aan dit punt wijde, wil ik opmerken, dat er **drie**, **zoo** niet meer dingen zijn, waar voor **Gods** kinderen in het bijzonder Zijne bewaring noodig hebben.

1. Ik behoef nauwelijks op te merken, dat het eerste en voornaamste is, bewaard te worden *van het volstreckte kwaad*. De Heere bad **den** Vader voor Zijne discipelen. „**Ik** bid niet, dat Gij hen uit de wereld weg neemt, — neen, laat hen daar lijden, gelijk Ik daar vóór hen geleden heb — „**maar** dat *Gij hen bewaart van het kwade.*” ¹⁾ Zij moesten in de wereld zijn; **zij** moesten met de wereld in aanraking gebracht worden, „**maar** o! **bewaar** hen voor het kwaad, dat in de wereld is!” En dit zal de eerste en voornaamste smeekbede van ieder kind van God zijn, dat kennis heeft aan zijn eigen boos hart, en geleden heeft onder de zwakheid en verraderij deszelven, dat de **HEERE** hem moge bewaren *van* dat openbare kwaad, opdat hij **geene benauwdheid**, angst en schuld **op** zijne **consciëntie**, Óf smaad en verachting, **op** de zake des **HEEREN** **zoude** brengen.

2. Een **ander** onheil, waarvoor alléén de **HEERE** Zijn volk kan bewaren is, *feilen en misslagen*. Hij kent de neiging van onze vleeschelijke gemoederen. Sommiger menschen dierlijke hartstochten zijn sterk; bij anderen daarentegen, zijn die, **vergelijkender** wijze, zwak, maar dáár is veel innerlijker bespiegeling. De satan verzoekt den laatsten niet, **gelijk** hij den eersten zoekt te verstrikken. De hartstochten des **eenen** doet hij ontvlammen: maar het is op het bespiegelend gemoed des anderen, dat hij werkt. Sommige gemoederen vervallen **zoo** licht tot misslagen en feilen. Hunne redelijke vermogens zijn gevangen genomen door de **lok-**

1) Joh. 17 : 15. Naar de Eng. 0 verzetting.

azen van eenig redekundig betoog; of hunne bespiegelende gedachten door de **eene** of andere diepe verborgenheid; of hunne hoogmoed gekitteld **en** begunstigd door sommige wonderlijke stukken der wetenschap. Niet zelden liggen onder alle deze, misslagen en verkeerde denkbeelden verborgen. De zoetheid van den draf houdt het vergif in den beker verborgen. Maar niemand zal zelfs den geringsten misslag straffeloos kunnen begaan ; hij zal hem bedwelmen, **zoo** niet **dooden** ; hij zal de ziel verzwakken, **zoo** niet het leven ten eenenmale verwoesten. Het zal en moet of zijn hoofd of zijn hart aandoen, of zijne handen of zijne voeten, **zijn** geloof of zijn leven verwoesten. Niemand zal een dwaalleer aannemen of den geest der misslagen inzuigen, zonder zich **zelven** te beleedigen, zijne geestelijke sterkte te verzwakken, of zijne geestelijke ledematen te beroeren. Misslagen en dwaalleeringen hebben wij als een vergif te vlieden. Daar is **zoo** veel aanlokkends en **aan-**genaams in voor ons vleeschelijk bedenken. Menig kind is verlokkt geworden door de beziën van **eene** doodelijke **nachtschaduw**, ¹⁾ eerst te proeven, en, na dezelve geproefd te hebben, **zóó** door hare zoetheid aangetrokken geworden, dat het die in ruimer mate begeert. En **zoo** de misslagen hunne verlokkende **beziën** van den predikstoel hangen laat, er is in de vergadering volks genoeg, om te plukken en te eten. Hoed u derhalve voor dwaalleeren en logen leeraars. Ik **vreeze** evenzeer voor dezelve, als ik de waarheid liefheb en waardeer,

3. Maar daar is ten derden nog iets en misschien **vreeselijker** dan alles, waarvoor de Heere Zijn volk te bewaren heeft ; eene **zaak**, waar mogelijk weinig aan gedacht en op gelet wordt, en dat is — een *geest van bedrog*. Velen, zeer velen zijn onder **eenen** geest des bedrogs, wiens leven zonder opspraak en wiens geloofsbelijdenis recht en goed is. Hunne gemoederen zijn doorgaans van **eenen** bijzonderen aard. Het zijn over het algemeen **geene** personen van sterke dierlijke hartstochten, noch met bespiegelend redeneerende gemoederen, maar droomende, dweepzuchtig, vol inbeelding, met een sterke tint van bijgeloof en eene neiging **tot** natuurlijke geestdrijverij. Op zulke gemoederen werkt de satan in het bijzonder; want hij is een geest, en als zoodanig, **eenen** toegang tof onze zinnelijke vermogens hebbende, blaast hij in hen **eenen** geest van bedrog. **Zoo** betoonde hij zich aan de vierhonderd profeten, dien den Godsgezant **Micha** in het paleis van Achab wederstonden ; en **zoo** werkte hij op de dienstmaagd, waar van in de Handelingen melding gemaakt wordt, als „**hebbende eenen** waarzeggenden geest” (Eland. 16 : 16). De Roomsche kerk is vol van **droomen** en gezichten, verrukkingen en openbaringen van hunne voorgewende heiligen ; — de verschijningen van hunne

1) Een zeker *kruid*, *Solanum*.

St. Catharina's en St. Bridgitta's vervullen geheele boekdeelen. **Zelfs** te midden **eener** belijdenis van de ware leer, worden geduriglijk **menschen gevonden, wiens** geheele Godsdienst bestaat in **droomen** en gezichten, **in wien** noch geloof noch bekeering is, die noch een besef van zonde noch **eene** kennis van zaligheid hebben. Met deze „**beuzelachtige** en luchtige droomen”, **gelijk** HART ze noemt, verheffen en beroemen zij zich **Op eene** wondervolle **wijze**, en stellen hen tot **hunne** spijze, in plaats **van de** rijkdommen van Christus bloed.

Welk eene behoefte hebben dan wij aan de bewaring des **Heeren!** Wij staan op gladde plaatsen. Van alle zijden en in elke richting, worden ons lagen en strikken gelegd. Iedere bezigheid, iedere handtering des levens, van de hoogste tot de laagste, **heeft** hare bijzondere verzoeken. Den meest **ongeleeterd-**sten **zoo** wel, als den hoogst ontwikkeldsten des verstands, worden strikken en vallen voor den voet gespreid ; ja, daar is niemand, hoe en wat **zijn** stand des levens ook zij, wien geen strik gespannen wordt, en dat wel zulk een strik, waardoor hij ongetwijfeld zal nedervallen, **zoo** God hem niet behoedt. Toen Elisa op den heuvel zat en zijnen dienstknecht beangst was, dat zij **zijn** meester met geweld **zoude** wegnemen, bad de profeet den Heere, opdat Hij **zijn** oogen **zoude** openen. En wat zag hij toen? — Eene menigte vurige wagens en paarden den berg omringen, als eene onverwinnelijke lijfwacht voor den profeet. Indien de Beere onze **oogen** opende, gelijk de **oogen** van Elia's knecht, dan zou het mij niet verwonderen, of wij zagen **duivelen dáár**, waar hij engelen zag, en zagen ons omsingeld door Beëlzebub en zijne krijgsbenden, gelijk de **oogen** des jongen **Michaëls** met de vurige legerscharen des Hemels aanschouwde. Daarom, hoe redelijk, **hoe** noodzakelijk is het dan, dat de begeerte der ziel **zeide: de** **HEERE** beware mij ! — Hij beware mij in Zijne Voorzienigheid, en beware **mij** door Zijne genade ; **beware mij** door Zijnevrees diep in mij te drukken, **en** die **vreeze** levendig werkzaam en krachtdadig in mijn hart te houden ; **beware mij**, terwijl ik waak en terwijl ik slaap, **beware mij** bij nacht en bij dag, **beware mij** in huis en daar buiten ; **beware mij** met mijne betrekkingen **en** met mijne vrienden ; **beware mij** in de wereld, en beware mij in de kerk ; — de Heere beware mij, naar Zijne belofte, ieder oogenblik, ten allen tijde ; **beware mij** door Zijnen Geest en genade, met al die teederheid, die er opgesloten ligt in de woorden van David : „**O HEERE!** bewaar mij als het zwart **des oog-**appels!” Mijne vrienden ! weinig weet **gij van** de arglistigheid uws eigen harten, weinig van de bedriegerijen des satans, weinig van de strikken, die *om* uwen voet gespannen worden, tenzij gij gevoelt, hoe groot uwe behoefte is en welk een belang gij hebt bij dien zegen : „De **HEERE** beware u!” En dat wil Hij doen ; want wij lezen van de rechtvaardigen, dat zij „in de kracht,

Gods bewaard worden door het geloof tot de zaligheid ; en dat „Hij de voeten Zijner gunatgenooten bewaren ‘zal.’”

111. Maar wij gaan voort tot het derde gedeelte der zegening : „De HEERE doe Zijn aangezicht over u lichten !” Naar het mij voorkomt, wordt hier op de zon gezinspeeld. Er zijn tijden, gelijk gij weet, dat de zon niet aan den hemel licht; en ware het, dat zij altijd beneden de horizon bleef, de wereld zou steeds in het donker zijn. Zoo ook met menige begenadigde ziel ; het is donker bij haar ; zij gevoelt eene middernachtelijke, eene Egyptische, eene groote duisternis, dewijl voor het tegenwoordige **nóch** de Morgenster is verschenen, **nóch** de Zon der Gerechtigheid, met Hare gezegende vleugelen, voor haar is opgegaan. Ja, bij dezulken moet en zal het duister zijn, tot dat de Zon hare stralen uitspreidt over haar. Maar ook zijn er tijden, dat wij, hoewel de zon is opgegaan, haar gelaat niet kunnen aanschouwen : wolken, zwarte, duistere wolken kunnen het gelaat van dat luisterrijke hemellicht den ganschen dag voor ons verbergen, zoo dat wij gedurende al den tijd, dat zij boven den gezichteinder staat, geene straal van haar bemerken noch ontvangen. Alzoo ook met velen van des Heeren volk, nadat de Zon der Gerechtigheid, in den morgen huns geestelijken levens, over hen is opgegaan, gaan zij wellicht hunnen volgende leeftijd in eene duistere schaduw des nachts, tot dat het misschien in den avondtijd wederom licht wordt, en eene afscheidstraal de stervens-peluwe verguldt, Maar wederom komen er somtijds dagen, wanneer er een mist en damp dwars voor het gelaat diens helderen kloots des daags voorbij snelt, zoo dat zij maar nu en dan door de brekende wolken heengluurt. En is dit niet, eenigermate, een zinnebeeld van den weg, waarin de Zon der Gerechtigheid geduriglijk verborgen wordt, door de misten en nevelen, welke er steeds uit ons ongeloovig hart wellen; dat Zij verborgen wordt voor ons gezicht, door de twijfelingen en vreezen, die, gelijk de dampen der woestijn, zich rondspreiden, en onze beschouwingen van Haar heerlijk aanschijn onmogelijk maken ? Evenwel, -daar komen tijden, dat Zij door de wolken breekt en de dampen en nevelen wegvaagt. Wanneer het den Heere behaagt, de ziel te zegenen en haar te verwaardigen met het licht eener zoete ontdekking, dan breekt de Zon door de duistere wolken, maar — zij pakken zich straks weder op één ! In de Christelijke bevinding, is het niet menigmaal een heldere zomerdag. Wij leven niet in Australië of Peru, waar wolken en nevelen nauwelijks het gelaat der zon verdonkeren. Onze geestelijke luchtstreek is vochtig, onze inwendige breedte noordelijk !”

„De HEERE doe Zijn aangezicht over u lichten !” Is dan de HEERE in deze zaak de vrijmachtige ? Kunnen wij onze handen niet uitsteken en de wolken wegvagen ? — O ! zoo onbekwaam wij zijn, de dampen van Londen weg te vegen, even zoo weinig kracht

hebben wij, om onze handen uit te steken en de nevelen, die de Zon der gerechtigheid voor onze **oogen** verbergen, weg te rukken. Hoe stelt dit het schepsel op zijne rechte plaats ! en het schepsel is alleen dan op zijne rechte plaats, wanneer het niets is en God alles in allen. Door genade mag ik betuigen, dat juist deze woorden mijnen geest goed zijn : „De **HEERE** doe Zijn aangezicht over u lichten!” Hoe zalig, het aangezicht des Vaders te zien, en dat te zien lichten! niet bedekt met lage donkere wolken eens billijk verdiend mishagen, gelijk **wij** somtijds, in de natuurlijke wereld, eene verdonkerde zon ontstoken door de wolken zien schijnen, als een voorbode van stormen en onweders. Het is inderdaad waarheid, dat wij, wanneer wij schuld over **onze consciëntie's** gebracht hebben, het aangezicht Gods met toorn en gramschap ontstoken zien. Wij hebben Zijn rechtvaardig ongenoegen ons op den hals geladen; hoewel Hij niet toornst op de personen van Zijn volk, is Hij billijk en rechtvaardig over hunnen zonden ontstoken, en een besef daarvan in de ziel, bedekt **zijn** aangezicht met wolken: „Gij hebt u met een wolk bedekt, **zoodat** er geen gebed door kan.” (Kläägl. 3 : 44.)

„De **HEERE** doe Zijn aangezicht over u lichten !” En doet Hij ‘Zijn aangezicht over u lichten **zoo** zal Hij ook **uw** aangezicht glinsteren doen. **Zoo** was het met Mozes, **toen** hij op den berg was, en zoete onderhandeling en gemeenschap met God hield. **Toen** hij tot **zijn** volk **weder** kwam, glinsterde het vel **zijns** aangezichts, de heerlijkheid des **HEEREN** kaatste zich daarop terug. En indien de Heere zijn aangezicht over u doet lichten, het zal uw aangezicht niet ongelijk met Mozes aangezicht glinsteren doen, wanneer **gij** onder het volk **Gods** gaat.

IV. „En **zij** u genadig !” Hoe zoet **en** liefelijk is het Evangelie ! **En** wat maakt het **zoo** zoet? Dat ééne woord, hetwelk **eene** geur en reukwerk over het geheel uitstort — **genade** ! Neem genade uit het Evangelie weg, en **gij** vernietigt het Evangelie ; **gij** verwoest en keert het om, het is geen Evangelie meer. Al de **deelen** en takken van het gezegende Evangelie zijn met genade doordrongen : **zij** is het leven van het Evangelie; in één woord — genade is het Evangelie zelf ! „**Zij** u genadig !” Waarin dan is God genadig? In eene verbrokene wet? Wat zou die van genade weten. Dan misschien ook in beloften en verbetering des menschen, verrichtingen van het schepsel en gerechtigheden des vleesches? Kan de **HEEBE**, zal de **HEERE** Zich in dezen genadig betoonen? Mijne vrienden! wij kunnen even **zoo** goed zonne-stralen uit **eenen** komkommer verwachten, als dat wij in de wet naar de genade zoeken; zij is koud, **als** de komkommer; daar is **geene** zon in. Zal genade **genade** zijn, wij hebben ze uit het Evangelie te ontvangen. Zij is in het Evangelie, en moet daarom **uit** het Evangelie komen, en zij komt, met **uitsluiting** van alle **ge-**

rechtigheid van het schepsel, met ter zijde stelling en uitdooving van alle **menschelijke** verdiensten. Gelijk de apostel bewijst, (Rom. 11 : 6): „**En** indien het door genade is, **zoo** is het niet meer uit de werken ; anderszins is de genade geen genade meer; **en** indien het is uit de werken, **zoo** is het **geene** genade meer; anderszins is het werk geen werk meer.” „**De HEEBE** zij u genadig !”

Maar **hoe** is de Heere genadig? Gij **zijt** misschien, in onderscheidene tijden uws levens, genoodzaakt geweest, om u te vertegenwoordigen bij hen, die naar het aardsche ver boven u verheven waren, en gij **gingt** bevreesd, bekommerd en bevende daar henen, maar bevondt, wat men noemt: een gunstig onthaal. **Werdt** gij daardoor niet vervrijmoedigd, om uwen mond te openen en uw verzoek voor te stellen? **Zoo** is het ook in de Goddelijke dingen, Een besef onzer geringheid en onwaardigheid kan ons en maakt ons ook bevreesd en bevende, ons te gevoelen voor het aangezicht des Allerhoogsten ; maar wanneer Hij ons tot in Zijne tegenwoordigheid leidt en ons gunstig onthaalt, gelijk de koning Ahasverós de bevende Esther ontving, door haar den scepter zijner genade, toe te reiken, bemoedigde het de ziel, om hare smeekgebeden aan Zijne voeten neder te leggen. Niets dan dit is daartoe bekwaam. **Maar** gevoelt gij u en zegt gij dikwijls : „**Ik** ben **zoo** een onwaardige !” Zult gij ooit eenigszins anders en beter worden ? Hebt gij nog hope of uitzicht, om dat nog eens waardig te worden? Wanneer meent gij dat waardig te zijn ? Indien gij morgen dat zondt waardig zijn, waar is dan heden uwe waardigheid? Is de oude rekening al betaald en vereffend? Indien gij het wagen wilt op uwe waardigheid, bedenk, dat dan eerst de oude rekening moet doorgehaald zijn, voor gij met **eene** nieuwe beginnen kunt. **Waardigheid!** waar is zij ? In of bij menschen? — 0 neen ! sedert den val van Adam zoekt men die tevergeefs. Rechtvaardigheid viel in het paradijs; toen Adam zijne hand naar den appel uitstak, viel de waardigheid op den grond, en sedert dien tijd heeft zij nooit haar hoofd kunnen opheffen. „**Maar,**” **zoo** vraagt gij, „zal ik dan **zoo** in mijne onwaardigheid gaan?” Ik lees van iemand, die dat deed, en hem ontmoette een gunstig onthaal. „**HEERE!**” **zeide** hij, „ik ben niet waardig, dat Gij onder mijn dak zoudt inkomen ; maar spreek alleenlijk **één** woord, en mijn knecht zal gezond worden.” En wat getuigde de **Heere** van **dezen** man ? — „**dat** Hij zelfs **zoo** groot een geloof niet in Israël gevonden had.” Zoodanig was ook de belijdenis van den verlorenen zoon ? „**Ik** ben niet waardig uw zoon genaamd te worden,” Maar daarop werd het beste kleed voor gebracht, **eenen** ring aan zijne hand en schoenen aan zijne voeten. Waarom? — Omdat het geloof zich ophoudt en woont bij een besef van onwaardigheid; zij zijn boezemvrienden ; het geloof woont in **geene**, dan uit zich **zelven** onwaardige harten. Gevoel van geestelijke onwaardigheid is een

kenmerk van een geestelijk gelooven ; want het geloof alleen geeft een besef van onwaardigheid. Gij gelooft, dat gij eene onwaardige zijt ; nu, door hetzelfde geloof, dat u uwe onwaardigheid doet toestemmen, gelooft gij Gods genade. De HEERE zij u genadig ! "Dat verteedert het hart ; wet en schrik verharden dat slechts. Het is genade, die verteedert ; genade, die vermurft, genade, die dringt, genade, die Goddelijke gehoorzaamheid voortbrengt !

„De HEERE zij u genadig !” Maar wanneer ? Te allen tijde, in alle toestanden, onder alle omstandigheden. „Wat !” zegt de ziel, „ook na herhaalde afwijkingen, na dagelijksche zonden, na zoo veel ondankbaarheid, verzuim, zelfzucht, hoogmoed, wereldsche gezindheid, zoo veel lichtvaardigheid en beuzelachtigheid, en zoo weinig leven, spreken, denken en verrichten tot heerlijkheid des Drieëenigen Gods ? !” Indien de HEERE dat alles gadeslaat en ons deswege straft, het zal goed voor ons zijn ; maar indien de HEERE ze als zoodanig aanmerkte, als gansch hinderlijk voor- en geheel zondig tegen Zijne genade: ach ! waar wordt dan die mensch gevonden, wien de HEERE ooit genadig zal kunnen zijn? Genade moet zich over al onze bergen van zonde en schande begeven, en in ons eene gewillige gehoorzaamheid vormen, want Christus volk wordt een „gewillig volk gemaakt op den dag Zijner heirkraft” ; en hoe meer genade Hij aan ons verheerlijkt, des te bereidwilliger zullen wij zijn, Hem te dienen, te beminnen, te gehoorzamen en in Zijne gezegende wegen te wandelen ! God de HEERE heeft geene behoefte aan slaven, aan gehuurde dienstknechten in Zijn huis ; Hij wordt gediend door zonen en dochteren. De gehoorzaamheid van eenen zoon of eene dochter is eene gewillige gehoorzaamheid. Gij zult misschien wel eens eenen verdrukten of ziekelijken ouder gezien hebben, waarbij gij mogelijk verwonderd stondt, over de bereidwillige dienstbaarheid en vriendschapsbetooning, die hem, in zijnen krankdom, door eene toegenegene dochter bewezen werd. Maar veronderstel eens, dat die dochter haren ouder geduriglijk herinnerde : „Ik doe dit, omdat het mijn plicht is. Indien ik uwe peluw ondersteut, indien ik u medicijnen breng, u spijsze geef en uwe behoeften zoek te vervullen, het is mijn plicht ; gij zij t mijn ouder en daarom bewijs ik u mijnen plicht.” Hoe zoude een ouder acht slaan op eenen zoon of eene dochter, die hem altijd met plicht tegen kwam? Maar wanneer hij zag, dat elke beweging haren aandrang door liefde had ; indien hij gevoelde, dat de zachte hand der liefde de peluw onderschraagde, de teedere hand van toegenegenheid de medicijnen toediende, eene toegenegene glimlach op het gelaat en somtijds het hartelijkste medegevoel ten toon spreidende, doch alles vereenigd met de diepste toegenegenheid van het hart eens dochters, dat zou zoo met liefde ontvangen worden, als het beesteed werd. En nu, is het anders in de dingen Gods? Gaat

tot God met uwen plicht — het is slechts daar goed voor, **dat hij u in het aangezicht vliegt**. Gaat tot God in liefde, in de gehoorzaamheid van een toegenegen hart, en gij zult Hem aangenaam zijn.

V. „De Heere **verheffe Zijn** aangezicht over u!” De **beteekenis** dezer uitdrukking meen ik te kunnen ophelderen, door een eenvoudig zinnebeeld. Een kind is zijnen ouders ongehoorzaam geweest, of heeft anderszins dezelve mishaaagd; of, om nog **eene** teederer betrekking te nemen: eene vrouw heeft niet met haren man verkeer, **zoo** als hij met recht mocht verwachten, door hem **niet** de vriendschap en toegenegenheid te bewijzen als hij te eischen heeft, en hetwelk inderdaad niet slechts **haar schuldige** plicht, maar ook haar hoogste voorrecht is. De man laat dan **somtjids** zijn hoofd nederhangen, zijne **oogen** zijn afgewend en zijn aangezicht afgekeerd; **zij** wordt door hem niet met dat blijmoedig gelaat en die vroolijke **oogen** ontmoet, als hem op andere tijden begroeten. Zou in dit zinnebeeld **geene** aanleiding wezen tot verklaring der woorden: „De Heere **verheffe** Zijn aangezicht over u !?” Wanneer wij iemand **beledigen**, dan is zijn aangezicht niet tot ons, als op andere tijden, **Zoo** was het met Laban tegen Jacob; en indien wij op **eenige** wijze ons aan het mishagen eens vriends of meerderen hebben blootgesteld, bespieden wij als van zelve zijn aangezicht. Is het op- of nederwaarts? Vertoont het **fronsel** of **eenen** glimlach? Is zijn **aanblik** op ons met een oog van toegenegenheid, of zijn het afgewende **oogen**? Dan blijft het ons geen oogenblik onzeker, **zoo** wij het aangezicht kennen. Aldus is de zegen, welke gevraagd wordt: „De Heere verheffe **zijn** aangezicht over u !” gelijk een vriendelijk en toegenegen ouder **over** een gehoorzaam kind, gelijk een ingenomen man over eene lieve, hem toegedane vrouw; want zoodanig is God voor Zijne kinderen — Vader en Man. En doen wij, als kinderen, het dikwijls zelve niet, dat Hij ons met een gefronsd gelaat aanziet, of dat Hij ons veeleer geheel niet aanziet en **Zijn** aangezicht verbergt, gelijk wij lezen, zoodat wij Hem niet kunnen aanschouwen? De bede is dus: „De Heere verheffe **zijn** aangezicht over u !” met **eenen** vriendelijken glimlach op het zelve, vrij, openbaar, vergevende, barmhartiglijk en milddadig, opdat gij mocht verhoogd worden tot Hem. Wanneer een ongehoorzaam kind te huis komt en ziet, dat zijns vaders aangezicht jegens hem niet is, als te voren, dan schrikt het terug; daar **is** geen haasten, om op des vaders knieën te komen, **geen** omhelzen met de kleine armpjes, om hem te kussen, maar **eene** afkeerig, door schuld **en** schaamte. **Zoo** ook, in **Goddelijke** zaken. Wanneer het geweten ons zegt, hoe wij **op** deze of gene wijze, ongehoorzaam zijn geweest, hoe wij gezondigd, overtreden en verkeerdelijk gehandeld hebben, dan is er, **bij** de

toenadering tot Gods tegenwoordigheid, een **tegenhangen**, een hui-
veren, door de vrees van een niet gunstig **onthaal**. Maar o ! welk
eene verandering voor het kind, wanneer de fronselen des **aan-
gezichts** plaats maken voor **eenen** vriendelijken glimlach, wanneer
de kleine weder in de armen gedrukt wordt, en de tranen worden
weggekust ! Hoeveel te meer **zoo** in de dingen Gods, wanneer
Hij de tranen van het ongehoorzaam kind afdroogt en door de
kussen Zijnsmonds doet vergeten, gelijk in de zaak met den **weder-
gekeerden** verloren zoon ! Daar zijn **geene** kussen, met de kussen der
vergeving, barmhartigheid en wedergeevende genade te vergelijken,

VI. „En geve u **vrede** !” O, welk een zegen ! gelijk HART zegt :

„'k Vlei mij neder en slaap zoet,
Daar 'k **vrede** heb met God !”

Dit alleen maakt de hoofdpeluw in dit leven zacht, en zal
alleen het leger des doods gemakkelijk en aangenaam maken,
— vrede met God door Jezus Christus, vrede door de bevredig-
ing, vrede door het bloed der besprenging, „den vrede Gods, die
alle verstand te boven gaat? Menigeen begeert, naar dingen,
hooge dingen. Maar wat **zeide** de Heere tot Baruch? „Zoudt
gij u groote dingen zoeken? Zoek ze niet !” De **leeraars** zoeken
dikwijls groote **gaven**, groote welsprekendheid, groote kennis van
verborgenheden, groote liefde en invloed bij het volk. Zij hand-
len verkeerd, in deze zoogenaamde groote dingen te zoeken. Het
was beter, dat zij uitzagen en zochten naar **wezenlijke** dingen, ge-
nadige dingen, dingen, die hunne zielen hier en hier namaals ten
zegen zouden zijn. De zegen, dien de begenadigde ziel het meeste
begeert, is vrede; want dit is de zoetste honigdruppel in Gods
beker. Eet is waar, dat hij het hart niet doet overvloeien, ge-
lijk de vreugde, noch doet huppelen, als op de eerste stralen der
verrezen hoop, of verteederen dost, gelijk de verzoeken der
liefde ; maar in **eenige** betrekking is hij aangenamer, dan allen,
dewijl hij de ziel in **eene** zoete verzekering stelt ; bij is de ver-
wezenlijking van den Zaligmaker **Zelven**, want „Hij is onze
vrede ;” en mag dienaangaande de hoofdzegen genoemd worden.

Maar ziet eens, hoe de schalmen dezer Goddelijke keten elkan-
der tegemoet komen, gelijk die, welke wij laatst leden Zondag
avond voor u behandelden. ¹⁾ Beschouw eens een oogenblik
deze schalmen : „De **HEERE zegene u**” — de eerste schalm ;
„en behoede u” — de tweede schalm; de **HEERE** doe Zijn **aan-
gezicht** over u lichten” — de derde; „en zij u genadig” — de
vierde ; „de Heere verheffe *Zijn* aangezicht over u” — de vijfde ;
„en geve u vrede” — de zesde. **Zes** gezegende schalmen, en

1) Uitgegeven in No. 2 van dit Zestal.

allen vereenigd in ééne aanhoudende keten; want wanneer de **Heere begint** met zegen, eindigt Hij met vrede. **Wij** behoeven **geene grootere** wenschen, geen gebod om een **hoogerén zegen, dan vrede**; want God heeft geen' **grooter te geven. wanneer een vader sterft, laat hij** al zijne goederen zijnen kinderen achter. Jezus **zeide** voor Hij stierf: „**Vrede laat Ik u, Mijnen vrede geef** Ik ut niet gelijkerwijs de wereld hem geeft, geef Ik hem u.” Het was Zijne **laatste erfgift**; Zijne stervensgave; in **Zijne oogen van de grootste waarde, en zoo heeft zij** ook voor ons te wezen.

Het is mijne gewoonte niet, om inleidende- of **afscheidslederen** te prediken. ¹⁾ **Daar is**, naar mijne zienswijze, in beide dikwerf veel vleeschelijks, en, naar mij voorkomt, hoe minder vleeschelijks er op den preekstoel of in de zitplaatsen is, hoe beter, Natuurlijke aandoeningen zijn veeleer ontmoedigend voor de dienaars, dan bemoedigend, want zij zijn zeer bedriegelijk, **en** dikwijls doorgaande voor geestelijke gewaarwordingen; en daarom ben ik er **zoo** bevreesd voor. Te werken op de natuurlijke <aandoeningen van het volk, is het werk van **eenen** tooneelspeler, maar niet van **eenen** prediker. Wanneer ik daarom mijne eigene vergadering verlaat, neem ik zeer zelden een opzettelijk afscheid van haar, en wanneer ik terugkeer, predik ik, even als had ik **reeds** weken bij haar geweest. Doch gelijk ik, in het **dagelijksche** leven, niet geneigd ben, hier of daar in te kort te schieten, **zoo** wil ik dat ook niet in de dingen **Gods**; **en daar deze** woorden mij in den morgen, met eenige zoetheid en geur, op **mijn gemoed kwamen, zoo kwamen zij mij niet ongepast voor, om mijne** bediening voor dezen tijd in Londen te eindigen. Wij kunnen geen grooteren zegen ontvangen, dan de Heere hier **Zijne** dienstknechten uit te spreken geeft; en zij het onze zalige begeerte, dat de Heere in onze zielen alle deze gezegende beden **genadiglijk** vervulle, Ik kon **u** geen zes gezegender smeekgebeden achterlaten; **ja**, al doorzocht ik zelfs het **geheele** Woord van God, van het begin tot het einde, ik zou schier geen gewichtiger, **geene** dierbaarder of gepaster zegeningen weten te vinden. Derhalve wilde ik, in den naam des **Heeren**, mij schikkende **tot eenen** ieder, die God vreest in deze plaatse, zeggen — hoewel mij geen oogenblik in de plaats van **Aäron** stellende; maar alleen de woorden van den tekst bezigende: „De **Heere zegene u, en** behoede u! De Heere doe Zijn aangezicht over **u** lichten, en zij u genadig! De Heere **verheffe** Zijn aangezicht over u, en geve **u** vrede.”

AMEN.

1) Tot naricht dient, dat Philpot niet te Londen gevestigd predikant is, maar dat **ZEW.** er zich meest alle jaren een **tijdlang** ophoudt en predikt, van daar **dat** hier sprake is van inleidende- of afscheidslederen.